

Důvody:

Václav a Marie Š-ovi nejsou účastníky na řízení konkursním, nejsou ani konkursními věřiteli ani v jiném poměru ke konkursní podstatě. Nemajíce důvodu, chrániti zájmy konkursní podstaty, neměli oprávnění k rekursu do usnesení, jímž zmocněn byl správce konkursní podstaty podati na ně žalobu na zaplacení pohledávek konkursních věřitelů. § 9 nesp. říz. nelze použítí, poněvadž zákon ten neplatí pro řízení konkursní (§ 172 konk. říz.). Dovolací rekurs právem vytýká nedostatek oprávnění manželů Š-ových k rekursu. Rekursní soud měl z toho důvodu rekurs ten prostě odmítnouti. Nezákonné je proto usnesení, jímž rekursu vyhověl a bylo je změněno. Ani z moci úřední nebyl rekursní soud povolán změněti usnesení konkursního komisaře, ježto oprávnění takového z § 79 konk. ř. dovoditi nelze. Útraty rekursu nebylo lze přiřknouti v tomto řízení proti druhé straně, ježto pro řízení konkursní dle § 173 konk. ř. předpisy c. ř. s. o útratách neplatí. V případě sporu bude o nich rozhodnuto jako o útratách rozepře.

Čís. 1648.

Poukázání zákonných dědiců na pořad práva, aby prokázali v první řadě, že jest tu dovětek nikoli závěť.

(Rozh. ze dne 2. května 1922, R I 492/22.)

K pozůstalosti přihlásila se dědička ze závěti a dědicové ze zákona. Pozůstalostní soud poukázal dědice ze zákona, popírající platnost poslední vůle z důvodů formelních i věcných, na pořad práva. Rekursní soud postup jeho schválil.

Nejvyšší soud doplnil usnesení nižších soudů v tom směru, že se zákonní dědicové poukazují na pořad práva za tím účelem, by prokázali neplatnost posledního pořízení jeho závěti.

Důvody:

Dle obsahu ustanovení §§ 122, 123, 124, 125, 126 nesp. pat. a 823 obč. zák. je zjevné, že přijetí dědické přihlášky soudem pozůstalostním není rozhodnutím o sporném dědickém právu, nýbrž pouze legitimací přihlášeného dědice pro spor o sporné právo dědické. Soud pozůstalostní, rozhoduje o přijetí přihlášky dědické z poslední vůle, zkoumá dědický důvod její jen dle zevnějšího obsahu a zevnější formy poslední vůle (§ 123 nesp. říz.) a, rozhoduje o roli přihlásivších se dědiců jednak z poslední vůle, jednak ze zákona, zkoumá pouze, zda poslední vůle je zřízena v řádné formě a zda a pokud je popřena co do své pravosti (§ 126 nesp. říz.). Vždy tedy je pouze uvažovati, zda poslední vůle vyhovuje zákonným předpisům na venek dle své hned poznatelné povahy, vnitřní sporný obsah je ponechati projednání a rozhodnutí ve sporu o právo dědické. V tomto případě první soud po této stránce poslední pořízení zkoumal a prohlásil, že poslední vůle je zůstavitelem vlastnoručně psána t. j. psána i podepsána, jak z důvodů patrno, a že v ní zůstavitel pořídil o veškerém svém jmění ve prospěch Marie Š-ové. V dů-

sledku toho prohlásil první soud, že poslední pořízení je formelně bezvadným a dle obsahu svého testamentem a přijav dědickou přihlášku Marie Š-ové, poukázal zákonné dědice na pořad práva, by prokázali tvrzenou neplatnost poslední vůle. Postup tento schválil i soud rekursní. S postupem tím lze souhlasiti jenom v mezích shora vytčených, t. j. potud, pokud zkoumána forma a obsah posledního pořízení dle zevnějších svých znaků za účelem přijetí přihlášek dědických sobě odporujících a rozdělení rolí pro spor o právo dědické. Zkoumání to provedeno v tomto směru též bezvadně. Podle prvopisu posledního pořízení a protokolu o jeho prohlášení u soudu jeví se býti zůstavitelem vlastnoručně psáno a podepsáno a tedy formelně bezvadným posledním pořízením ve smyslu § 578 obč. zák., při němž svědků vůbec netřeba. Pokud se týče obsahu co do ustanovení dědice, je podotknouti, že poslední pořízení je projevem vůle zůstavitele a že pro ně je předepsána táž forma, ať je závětí nebo pouhým dovětkem (§§ 553, 535 obč. zák.). Je proto v pochybných případech otázka, zda osoba, v posledním pořízení povolána, je dědicem či odkazovníkem, vždy jen otázkou výkladu zůstavitelovy vůle. Výraz, slovo zůstavitelem použité při tom nerozhoduje, rozhoduje úmysl zůstavitele. Ustanovení dědice zde bude tehdy, když vůli zůstavitele spíše odpovídá, by povoláný byl bezprostředním nástupcem v jeho jmění se závazkem zaplatiti pozůstalostní dluhy, odkazovníkem bude ten, kdo sám je zůstavitelem poukázán se svým nárokem na pozůstalost (dědice). V tomto případě svědčí z e v n ě j š í obsah posledního pořízení pro to, že Marie Š-ová byla povolána k celé pozůstalosti, když jí přikázán dům s příslušenstvím i veškeren nábytek s p o v i n n o s t í, vybývatí matce výměnek a vyplatiti zákonným dědicům určené odkazy (§ 649 obč. zák.) a když dle úmrtního zápisu a soupisu a odhadu pozůstalosti obecním úřadem provedeného na dožádání notáře jako soudního komisaře pozůstalost projednávajícího jiného jmění pozůstalostního není. K tomu přistupuje, že zákonní dědicové nepopřeli, že poslední pořízení je zůstavitelem vlastnoručně psáno a podepsáno, ač tato otázka, jak patrně z protokolu ze dne 3. února 1922, při jednání ve smyslu § 125 a 126 nesp. pat. výslovně přišla na přetřes a Marií Š-ovou bylo výslovně tvrzeno, že její nárok dědický se opírá o poslední vůli psanou zůstavitelem vlastnoručně a formálně bezvadnou, nýbrž jich zástupce se pouze odvolal na jich podání. V podání tom je pouhé prohlášení dědiců zákonných, že neuznávají poslední vůli za závěť, poněvadž neobsahuje pojmenování dědice, dále že ji neuznávají ani za dovětek, poněvadž nebylo pořízeno způsobem v zákoně předepsaným a ustanovení její jsou vadná, jak z důvodu nezpůsobilosti zůstavitelovy k nim, tak z důvodů formálních, totiž že zůstavitel nebyl k pořízení duševně způsobilým a že ohledně svědků poslední vůle nebylo šetřeno zákonných předpisů. Zákonní dědicové též ani netvrdili, že by tu bylo jiného jmění, než je uvedeno v posledním pořízení. Hledí-li se k tomu všemu, jeví se poslední pořízení dle zevnějšího svého obsahu i zevnější formy formelně bezvadným a co do pravosti nepopřeným testamentem, pročez nižší soudy právem poukázaly zákonné dědice na pořad práva, by tvrzenou neplatnost posledního pořízení prokázali, pochybily však, že ve smyslu shora vytčených zásad nevyhradily jim v první řadě též právo prokázati, že podle skutečné vůle zůstavitele nebyla Marie Š-ová ustanovena dědicem, neboli že poslední vůle není závětí, nýbrž pouhým dovětkem. Bylo-li by totiž pro-

kázáno a rozhodnuto, že poslední pořízení není závětí, byl by tím spor o právo dědické odbyt ve prospěch zákonných dědicův a odkazovnici Marii Š-ové by nezbylo nic jiného, než aby odkaz na zákonných dědicích vymáhala a platnost posledního pořízení jako dovětku sama prokázala (§ 161 nesp. říz.). Podotknouti dlužno ještě, že ani v dovolacím rekursu zákonní dědicové netvrdí, že by poslední pořízení nebylo zůstavitelem vlastnoručně psáno, nýbrž jenom prohlašují, že se o tom nevyjádřili, v čem přece doznáno, že pravost jeho nepopřeli, rovněž ani netvrdí, že by zde bylo jiné jmění, nýbrž jenom projevují ničím neopodstatněnou domněnku, že zůstavitel prý dle znění poslední vůle počítal i s hotovostí. Silnější důvod dědický je tedy na prvý pohled na straně Marie Š-ové.

Čís. 1649.

Zákon ze dne 17. března 1921, čís. 121 sb. z. a n., upravující starší smlouvy o těžbě dříví.

K žádosti majitele lesa podle § 6 soud pouze určí výši jistoty, nerozhoduje však o povinnosti, jistotu složit.

(Rozh. ze dne 2. května 1922, RI 517/22.)

Smlouvou ze dne 25. dubna 1918 přenechal majitel lesa Leopoldu S-ovi na 10 let právo vykáceti pro sebe každoročně dříví přes 80 let staré za úplatu ročních 150.000 Kč. Po vydání zákona ze dne 17. března 1921, čís. 121 sb. z. a n. domáhal se majitel lesa jednak zvýšení roční úplaty, jednak navrhl, by Leopoldu S-ovi bylo dle § 6 zák. nařízeno, složit k soudu jistotu 398.000 Kč. Návrhu na složení jistoty bylo oběma nižšími soudy vyhověno.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Především nutno řešiti otázku, zda na tento případ vůbec se vztahují ustanovení zákona ze dne 17. března 1921, čís. 121 sb. z. a n. Stěžovatel to popírá, namítaje, že nejde o smlouvu obmýtnou, nýbrž o smlouvu kupní, kteráž ostatně tvoří jednotný a nerozlučný celek s trhovou smlouvou o velkostatku G. a bez této nemůže býti měnčna. Proti tomu dlužno uvést: Netřeba ani poukazovati k doslovu obmýtné smlouvy ze dne 25. dubna 1918, stačí vytknouti, že v důvodové zprávě k osnově zákona, upravujícího starší smlouvy o těžbě dříví (tisk 1298) výslovně bylo zdůrazněno, že vzhledem k různé právní konstrukci smluv (kupních, pachtovních atd.), o něž jde, jak se v praxi vyskytuje, zvoleno bylo v textu zákona označení, jímž se mají postihnouti všechny smlouvy toho druhu t. j. starší smlouvy o těžbě dříví. Jeť účelem zákona, by při takových smlouvách, pokud nejsou splněny, vyrovnán byl nepoměr mezi smlouvenou a nynější cenou dříví. Dle toho, co uvedeno, nelze pochybovati, že ustanovení zákona ze dne 17. března 1921, čís. 121 sb. z. a n. se vztahuje na sporný případ. Když tomu tak jest, dlužno však prohlásiti dovolací rekurs za nepřipustný. V § 6 zákona se stanoví, že k žádosti majitele lesa jest povinna druhá strana dřívce, než počne dříví odklízeti